І ТАКЕ ІНШЕ

Присвячується Несторові Ібарра ТЕОЛОГ І СМЕРТЬ

Ангели мені повідомили, що коли помер Меланхтон, йому надали в іншому світі будинок, ілюзорно схожий на той, у якому він жив на землі. (З усіма, хто приходить у вічність, на початку відбувається те саме, а тому вони вірять у те, що не померли.) Домашні речі нічим не відрізнялися від земних: стіл, письмовий стіл із шухлядами, шафи з книжками. Прокинувшись у цій оселі, Меланхтон знову взявся за свої літературні труди, так ніби не був трупом і протягом кількох днів написав трактат про виправдання вірою. За своїм звичаєм, він не написав жодного слова про милосердя. Ангели помітили цей пропуск і послали до нього своїх, аби вони запитали його про це. Меланхтон відповів їм так: "Я неспростовно довів, що душа може обійтися без милосердя і для того, щоб потрапити на небо, досить віри". Він сказав їм це з великою переконаністю та пихою, бо не знав, що вже мертвий і перебуває не на небі. Почувши таку відповідь, ангели покинули його.

Через кілька тижнів обриси меблів почали розмиватись, і, зрештою, вони стали невидимі, окрім крісла, стола, аркушів паперу та чорнильниці. Крім того, стіни його кімнати покрилися плямами вапна, а підлога — жовтим лаком. Його одяг зробився якимсь обшарпаним. Проте він писав і далі, та поза-як уперся у своєму запереченні милосердя, то його перекинули до підземного приміщення, в якому перебували такі самі теологи, як і він. Він перебував там, ув'язнений кілька днів, і почав сумніватись у своїй тезі, і йому було дозволено повернутися. Його одяг був із невичиненої шкіри, але він почав переконувати себе, ніби те, що з ним сталося, було лише галюцинацією, і він і далі вихваляв віру й заперечував милосердя. Увечері йому стало холодно. Тоді він обійшов будинок і виявив, що інші приміщення вже не відповідають тим, які він мав на землі. Одне з них було наповнене невідомими йому інструментами; друге зменшилося так, що до нього неможли-

во було ввійти; третє не змінилося, але його вікна та двері виходили на якісь неозорі болота. Кімната у глибині будинку була повна людей, які поклонялися йому й повторювали, що жоден теолог не може зрівнятися з ним своїм розумом. Це поклоніння було йому приємне, та оскільки один із цих людей не мав обличчя, а інші здавалися мертвими, то зрештою він відчув неприязнь і недовіру до них. Тоді він вирішив написати хвалу милосердю, але сторінки, списані сьогодні, наступного дня він бачив стертими. Так відбувалося тому, що він писав їх без переконаності.

До нього приходили з візитами багато щойно померлих людей, але йому було соромно приймати їх у такому вбогому та брудному помешканні. Аби переконати їх у тому, що він перебуває на небі, він домовився з чаклуном, що був серед тих, які славили його в задній кімнаті, і той напускав гостям туману у вічі, тож їм здавалося, що вони перебувають у помешканні, де панують розкіш і мир. Але тільки-но візитери виходили, убогість обстави та плями вапна ставали видимі знову, а іноді це відбувалося навіть трохи раніше.

З останніх новин, які ми маємо про Меланхтона, відомо, що чаклун і один з тих, які не мають обличчя, відвели його кудись на болота, й він тепер там, як то кажуть, служить демонам.

(З книги "Небесні таємниці" (Arcana coelestia) Емануеля Сведенборґа)

КІМНАТА ЗІ СТАТУЯМИ

У давні часи було в Андалузькому королівстві місто, де була резиденція його королів і яке називалося чи то Лептіт, чи то Севта, чи то Хаен. У тому місті був добре укріплений замок, що мав браму з двох стулок, яка призначалася не для того, щоб крізь неї можна було

заходити або виходити, а для того, щоб її завжди тримати замкненою. Щоразу, коли якийсь король помирав і наступний король успадковував його найвищий престол, цей останній власноручно виготовляв новий замок для брами, і зрештою таких замків набралося двадцять чотири, по одному на кожного короля. Але потім сталося так, що один зловмисник, який не належав до королівської династії, захопив у країні владу і, замість виготовити ще один замок, захотів відімкнути всі двадцять чотири інші, аби подивитися, що там зберігається всередині замку. Візир та еміри благали його, щоб він цього не робив, і заховали від нього ланцюжок з ключами, і переконували його, що додати один новий замок куди легше, аніж відімкнути двадцять чотири, але він знай повторював з незламною впертістю: "Я хочу подивитися, що там зберігається всередині цього замку". Тоді вони запропонували йому натомість стільки багатства, скільки зможуть зібрати, у вигляді худоби, християнських ідолів, срібла й золота, але він так і не захотів відмовитися від свого наміру й відчинив браму своєю правою рукою (яка болітиме йому все життя). Усередині він побачив статуї арабів, виготовлені з металу й дерева, верхи на швидких верблюдах і жеребцях, у тюрбанах, які хвилями спускалися на спини, з шаблею у шкіряних піхвах та списом у правій руці. Усі статуї були опуклі, вони відкидали на землю тінь, а сліпий міг би розпізнати їх навпомацки, і передні ноги їхніх коней не торкалися землі й не падали, так ніби вони здибилися. Великий страх опанував короля, коли він побачив ці досконало виготовлені статуї, а ще більше налякали його бездоганний порядок і тиша, в яких вони перебували, бо всі дивилися в один бік, а саме на захід, і не чутно було ані жодного голосу, ані звуку сурми. Так було в першій залі замку. У другій залі стояв стіл Соломона, сина Давидового — нехай їм обом Господь дарує спасіння! — вирізьблений з одного великого смарагда, що має, як усім відомо, зелений колір і чиї приховані властивості неможливо ані описати, ані виявити, бо він приборкує урагани, допомагає зберегти цноту тому, хто ним володіє, рятує від дизентерії та від злих духів, допомагає залагоджувати суперечки й дуже допомагає під час пологів.

У третій залі лежали дві книги: одна була чорна й описувала властивості металів, талісманів і днів, а також навчала, як треба готувати

отрути та протиотрути; друга — біла, і зрозуміти, чого вона навчає, було неможливо, хоч її письмо було дуже чітким. У четвертій залі вони побачили мапу світу, на яку були нанесені королівства, міста, моря, замки і небезпеки, кожне зі своєю справжньою назвою і своєю точною формою.

У п'ятій залі вони побачили дзеркало круглої форми, роботи Соломона, сина Давидового, — нехай Господь обом їм дарує спасіння! — і дуже високої ціни, бо воно було виготовлене з різних металів і хто в нього дивився, бачив обличчя своїх предків та своїх нащадків, від першої людини, Адама, аж до тих, котрі почують звук Сурми. Шоста зала була наповнена еліксиром, однієї краплі якого вистачило б, щоб перетворити три тисячі унцій срібла на три тисячі унцій золота. Сьома зала ви-

далась їм порожньою, і вона була така довга, що якби найліпший стрілець із лука пустив стрілу, стоячи у дверях, вона не змогла б долетіти до протилежної стіни. На тій протилежній стіні вони побачили грізний напис. Король поглянув на нього, все зрозумів і прочитав уголос таке пророцтво: "Якщо чиясь рука відчинить браму цього замку, воїни з плоті, що здаються воїнами з металу і стоять на вході, заволодіють королівством".

Ці події відбулися на 89 році Хіджри. Перед тим як завершити своє завоювання, Тарік заволодів тією фортецею, завдав поразки війську того короля, продав його жінок та дітей і спустошив країну. У такий спосіб араби приєднали до своїх територій королівство Андалузьке з його смоковницями та поливними землями, які не бояться посухи. А скарби, як розповідали, Тарік, син За'іда, передав халіфові, своєму володарю, який зберігав їх у піраміді.

(З книги "Тисяча й одна ніч", ніч 272)